

סרטבה

עונה מומלצת: חורף ואביב

התאמה: משפחות מטיבות לכת.

קושי מסלול: קשה. עלייה וירידה תלולות.

אורך מסלול: כ- 3 קילומטרים

משך מסלול: כארבע – חמש שעות.

מפה: מפת סימון שבילים מס' 5-6 "בקעת הירדן ומזרח השומרון".

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2005).

הגעה מירושלים: ממשיכים בכביש מס' 1 לעבר ים המלח. עם ההגעה לכביש עוקף יריחו פונים שמאלה בכביש מס' 90 צפונה, לעבר טבריה. כ- 6 ק"מ אחרי מושב יפית חולפים על פני הפנייה שמאלה למועצה האזורית "ערבות הירדן". כ- 200 מטר אחריה ישנה פניה נוספת שמאלה, משולטת בשלט חום ולא בולט 'סרטבה'. הירידה מהכביש מעט תלולה ומומלץ לעשות אותה לאט. הדרך מתפתלת עד אוכף טופוגרפי שבו נפגשת עם הכביש הסלול דרך עפר שעולה ממערב. כאן חונים. השלט "מעלה הנערים" הוא סימן שאנו אכן נקודה הנכונה. מכאן מתחילים לצעוד רגלית בשביל המסומן ירוק המעפיל בתלילות מעלה.

• **תיאום ביקורים בימי השבוע: מנהלת התיירות של בקעת הירדן: 02-9946658**

חדר מצב של פיקוד מרכז: 02-5305511. בסופי שבוע וחגים לא נדרש כל תיאום.

השנה, זו השנה השביעית ברציפות, תקיים המועצה האזורית בקעת הירדן בבקעה את "מרוץ הלפיד" (ע"ש רחבעם זאבי גנדי ז"ל) שכבר היה למסורת. מרוץ הלפיד יכלול מרוץ אופניים וגם מסלול ריצה רגיל. מסע האופניים יתחיל בשעה 11 ויתקיים בכמה מקצים (בני 88 ק"מ, 60 ק"מ, 30 ק"מ) לאורך כביש הבקעה. בשעה 13.00 יצאו הרצים ממושב תומר. המסלול שאותו יהיה עליהם לגמוא יסתיים בחורשה הסמוכה לאגדרתת הבקעה. בתום המרוצים יערך טקס הדלקת נר חמישי ואחריו יופיע שלום חנוך (למידע נוסף: אתר האינטרנט של המועצה www.jordanvalley.org.il ובטלפון: *3892).

אין ימים יפים מימי החנוכה להעפיל בהם אל פסגת קרן הסרטבה, הר אלכסנדרון, החולשת על מרכז הבקעה, כדי להדליק במרומיה את נרות החג. כך ניתן לשמר במשהו את המנהג שרווח כאן בימי קדם, כאשר בפסגה הנישאת נהגו להדליק משואות ולבשר בעזרתן על ראשיתו של חודש ועל ירחי כלה. במקורותינו נאמר "ומאין היו משאין משואות? מהר המשחה {הר הזיתים} להר הסרטבא ומהסרטבא לגרופינא ומגרופינא לחוזרן ומחוזרן לבית בלתין ומבית בלתין לא זזו משם, אלא מוליך, מביא, מעלה ומוריד עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש" (משנה, ראש השנה ב, ד).

השביל המעפיל לפסגה מתחיל ממש מעבר לשלט הברור "מעלה הנערים" הנקרא על שם כמה מבני הבקעה וסימונו ירוק. זהו מקום טוב להזכיר לעצמנו שעל הרים גבוהים יש לטפס באיזון הנכון שבין קוצר רוח לקוצר נשימה. בהדרגה ייחשפו לפנינו, ובעיקר מתחתינו, נופיה הנרחבים של הבקעה שחלקים גדולים מהם נותרו בראשיתיים. המראה הנשקף מההר יפה במיוחד בשעות אחר הצהריים, כשהשמש מלטפת באורה המופז את ביתרונות החוואר של הבקעה ואת מדרונותיהם של הרי מואב והגלעד הנמצאים ממזרח לירדן. כמות השדות המעובדים והחממות משני עברי הגבול עשויה להפתיע. בתווך שבין במדינות מתפתל בגאון ערוץ הירדן הנחבא בסבך צמחייה ומיחל למים שיזרמו בו. בתום חלקה הראשון של העלייה התלולה נעמוד בקצה של שלוחה צרה הנמשכת אל עבר שיא

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

הגובה. מכאן מתגלה הסרטבה במלוא הדרה. נוכל להבחין בבירור בשורה של מערות הנמצאות במרחק מה מהפסגה. אלו בורות מים, אך מי חפר אותם ומתי? – את זה נגלה בהמשך, כשנגיע לפסגה. מיד עם ההגעה למתלול הבא, המהווה גם את ההעפלה הסופית, נגיע לפיצול שבילים. מומלץ להמשיך בשביל המסומן שחור, המטפס בתווי הקצר והתלול אל ההר ולשוב ולרדת מצידה הצפוני של הפסגה בשביל המתון יותר, המסומן ירוק, אז גם נחלוף על פתחיהם של בורות המים.

בהעפילנו בשביל השחור נגיע במהירה אל שרידי בית מידות גדול. אומנם לא הרבה שרד ממנו, אך על נקלה נבחין בשרידי העמודים הענקיים שניצבו אן בעבר ומרמזים על פארו. הפינתיים שבהם בעלי חתך דמוי לב והודם עדיין פועם אל מול הנוף הפתוח. שרידים אלו שייכים לאחד מארמונות החשמונאיים המדבריים הגדולים ביותר שהוקמו. מעל הארמון, שנחפר אך בחלקו, מפוזרות במדרון אבניה הרבות של מצודה גדולה בת אותם ימים. המצודה הוחרבה פעמיים עוד בימי קדם ואת שנותר על כנו החריבו רעידות אדמה ושיני הזמן. חלק חומה שלם, היחיד ששרד, עודנו ניצב על הפסגה שממנה נפרש הנוף לכל עבר – במעלה ומורד הבקעה, לעבר פסגות השומרון ממערב ועל עבר הירדן המזרחי. ביום עם ראות טובה ניתן לראות מכאן את הר הזיתים והקדמונים, שנהגו להשיא משואות בראשי ההרים כבר עמדו על כך. למרגלות ההר מצפון נשקף ערוצו הרחב של נחל פריעה (תרצה) ובו הישובים 'משואה', הנקרא על שם המשואות ו'ארגמ' (לזכרם של אריק רגב וגד מנלה שנפלו בתקופת המרדפים בבקעה ב-1969).

המבצר, שעל שרידיו אנו ניצבים, נקרא בעבר אלכסנדריון. הוא נבנה על ידי בן משפחת חשמונאי המלך אלכסנדר ינאי (במחצית הראשונה של המאה הראשונה לפנה"ס) ונקרא על שמו או על שם אשתו, שלומציון אלכסנדרה. לאחר מות בעלה היו ימים ששלומציון התבצרה בו. לימים, כאשר נאבקו על השלטון שני בניה יוחנן הורקנוס השני ויהודה אריסטובולוס השני, בחר הראשון להזמין את בן בריתו פומפיוס לסייע לו. פומפיוס צר על אריסטובולוס השני וצבאו שהתבצרו כאן. לאחר שנכנע הרס המצודה ועשה דרכו לירושלים. הנה, נצר למשפחת בית חשמונאי שיצאה בחירוף נפש כנגד היווניים וקרוביהם הזמינה לארץ את הכובש הזר רק מתוך מאבקי כבוד ויוקרה. כמה שנים מאוחר יותר מרד אלכסנדרוס השני, בנו של אריסטובולוס השני ברומים והתבצר במבצר ששיקם. בשנית נלכד המקום במצור והשנית הוחרב. בימיו של הורדוס, המלך שסילק מעל בימת ההיסטוריה את החשמונאים, שוקם המקום. כאן כלא את מרים אשתו ואת אלכסנדרה אמה וכאן קבר את שני בניו שנרצחו בפקודתו. רק לאחר מכן הפך ההר למקום שממנו משיאים משואות, נקודה מרכזית בין ירושלים לבין הגולה.

כל הזכויות שמורות ליותם יעקבסון © 2015